

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رواق عصمت

شرحی بر زیارتنامہ

حضرت فاطمہ معصومہ علیہا السلام

سید علی حسینی

حسینی، علی، ۱۳۳۸ -

رواق عصمت، شرحی بر زیارتنامه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام / علی حسینی - - قم: زائر، ۱۳۸۵.

۹-۷۱-۸۵۶۷-۹۶۴۳

ص ۳۰۱

کتابنامه ص ۲۹۱-۳۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

(کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانت فرهنگی قم: ۵۰)

۱. زیارتنامه. ۲. معصومه علیها السلام، فاطمه بنت موسی الکاظم ۱۷۳-۲۰۱. زیارتنامه - نقد و

تفسیر.

BP ۳۷۷/۷۰۲۵, ۵

کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانت فرهنگی قم

مجموعه آثار شماره ۵۰

رواق عصمت (شرحی بر زیارتنامه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام)

نویسنده: سید علی حسینی

صفحه آرا: محمدعلی محمدی

ناشر: انتشارات زائر - آستانه مقدسه قم

لیتوگرافی: امام سجاد - قم

چاپخانه: باقری - قم

نوبت چاپ: اول - بهار ۸۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

بها: ۱۶۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۵۶۷-۷۱-۹

● کلیه حقوق نشر برای آستانه مقدسه قم محفوظ است.

مرکز پخش: قم، میدان شهداء (چهار راه بیمارستان)

تلفن: ۷۷۲۲۵۱۹ ص.پ. ۳۷۱۸۵-۳۵۹۷

فهرست مطالب

۱	مقدمه کنگره
۵	پیش گفتار
۹	تولد حضرت معصومه علیها السلام
۱۱	پدر و مادر
۱۳	مادر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام
۱۳	نام‌های مادر حضرت معصومه علیها السلام
۱۴	القاب مادر حضرت معصومه علیها السلام
۱۴	چند نکته درباره اسامی نجمه خاتون
۱۶	تاریخ تولد و محل تولد نجمه خاتون
۱۷	فضیلت‌های نجمه خاتون
۲۱	ادب نجمه خاتون
۲۲	عقل
۲۲	دین
۲۳	نجمه خاتون از دیدگاه امام صادق علیه السلام
۲۴	اشاره امام موسی بن جعفر علیهما السلام به فضیلت‌های نجمه

۲۵	صداقت
۲۶	وفات حضرت نجمه خاتون
۲۶	در دامن پاک پدر و مادر
۲۷	پس از شهادت پدر
۲۷	با برادر
۳۰	آیا حضرت حضرت معصومه علیها السلام ازدواج کرد؟
۳۶	مهاجرت به ایران
۴۳	ورود به قم
۴۷	چرا فاطمه معصومه علیها السلام به قم آمد
۵۰	غروب خورشید در دیار عاشقان
۵۱	مراسم دفن
۵۴	سه نکته درباره دفن فاطمه معصومه علیها السلام
۵۷	فضیلت‌های ناپیداکرانه
۵۹	فضیلت‌های ناپیداکرانه
۶۰	پیشگویی امام صادق علیه السلام
۶۲	۱. شأن عظیم و منزلت والا
۶۵	۲. حق عظیم
۶۸	۳. مقام شفاعت
۷۰	۴. زیارت منصوص
۷۱	۵. مراسم دفن

۶. افتخار امام صادق علیه السلام به فاطمه معصومه علیها السلام ۷۲
۷. ثواب زیارت فاطمه معصومه علیها السلام ۷۳
۸. بانوی فرهیخته ۷۴
۹. بر ستیغ معنویت ۷۷
۱۰. بهترین دختر موسی بن جعفر ۷۸
۱۱. همشیره ماه و دخت خورشید ۷۹
- امتیازها و تشخیص های آدمیان ۷۹

فضیلت زیارت حضرت معصومه علیها السلام و سند آن ۸۵

- فضیلت زیارت حضرت معصومه علیها السلام ۸۷
- دلایل فضیلت و ثواب عظیم زیارت ایشان ۸۷
- سند زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام ۹۰
- نگاهی به زیارت نامه ۹۵

شرح زیارتنامه حضرت معصومه علیها السلام ۹۷

- شرح زیارتنامه حضرت معصومه علیها السلام ۹۹
- «السلام علی آدم صفوة الله» ۹۹
- «السلام علی نوح نبی الله» ۱۰۲
- «السلام علی ابراهیم خلیل الله» ۱۰۷
- ویژگی های ابراهیم در قرآن ۱۰۸
- «خلیل الله» ۱۱۲

- ۱۱۷ چه کسی لقب «خلیل» را به ابراهیم داد؟
- ۱۱۸ چرا ابراهیم خلیل الله شد؟
- ۱۲۰ جلوه‌های دوستی با خدا
- ۱۲۲ «السلام علی موسی کلیم الله»
- ۱۲۴ موسی کلیم الله
- ۱۳۱ چرا موسی کلیم الله شد؟
- ۱۳۳ سلام بر موسی و هارون
- ۱۳۴ السلام علی عیسی روح الله
- ۱۳۵ عیسی روح الله
- ۱۳۶ مفهوم روح الله
- ۱۳۸ مفهوم روح الله در روایات
- ۱۴۱ معنای روح الله از منظر دانشوران شیعه
- ۱۴۲ سلام بر عیسی
- ۱۴۲ السلام علیک یا رسول الله
- ۱۴۹ ۱. «رسول الله»
- ۱۵۰ ۲. «خیر خلق الله»
- ۱۵۱ ۳. صفی الله
- ۱۵۱ ۴. محمد بن عبدالله خاتم النبیین
- ۱۵۳ خاتم النبیین
- ۱۵۳ عبدالله
- ۱۵۶ «السلام علیک یا امیر المؤمنین، علی بن ابی طالب وصی رسول الله»

- ۱۵۶ امیرالمؤمنین
- ۱۵۹ امیرالمؤمنین، نامی آسمانی
- ۱۶۰ اختصاص لقب امیرالمؤمنین به علی علیه السلام
- ۱۶۱ چرا علی علیه السلام امیرالمؤمنین نامیده شد؟
- ۱۶۴ سلام بر امیرالمؤمنین
- ۱۶۵ «علی بن ابی طالب»
- ۱۶۷ ابو طالب علیه السلام
- ۱۶۸ وصی رسول الله
- ۱۷۰ معنای وصی
- ۱۷۳ لزوم تعیین دقیق وصی
- ۱۷۳ السلام عليك يا فاطمة سيدة نساء العالمين
- ۱۷۴ ۱. کوتاه بودن درک دیگران از معرفت ایشان
- ۱۷۵ ۲. پاکی از پلیدی‌ها و رذیلت‌ها
- ۱۷۸ ۳. جلوگیری از ورود به آتش جهنم
- ۱۷۸ سیده نساء العالمین
- ۱۷۹ مفهوم سیده نساء العالمین
- ۱۸۱ السلام عليكما يا سبطي نبي الرحمة و سیدی شباب اهل الجنة
- ۱۸۱ ۱. سبط «فرزندان پیامبر»
- ۱۸۶ ۲. یک سلام بر امام حسن و امام حسین علیهما السلام
- ۱۸۸ سیدی شباب اهل الجنة
- ۱۸۹ السلام عليك يا علي بن الحسين، سيّد العابدین

- ۱۹۲ قرۃ عین الناظرین
- ۱۹۳ السلام علیک یا محمد بن علی باقر العلم بعد النبی
- ۱۹۶ باقر العلم بعد النبی
- ۲۰۴ السلام علیک یا جعفر بن محمد الصادق البار الامین
- ۲۰۴ الصادق
- ۲۱۰ البار
- ۲۱۲ الامین
- ۲۱۴ السلام علیک یا موسی بن جعفر الطاهر الطهر
- ۲۱۷ پدر پاک
- ۲۱۸ السلام علیک یا علی بن موسی الرضا المرتضی
- ۲۲۴ المرتضی
- ۲۲۵ السلام علیک یا محمد بن علی التقی
- ۲۲۵ محمد سوم
- ۲۳۰ السلام علیک یا علی بن محمد التقی الناصح الامین
- ۲۳۰ چهارمین و آخرین علی از اهل بیت علیہم السلام
- ۲۳۲ نگاہی بہ اوضاع جامعہ اسلامی در عصر امام ہادی علیہ السلام
- ۲۳۹ السلام علیک یا حسن بن علی
- ۲۴۰ السلام علی الوصی من بعده
- ۲۴۳ دعای برای حضرت مہدی
- ۲۴۵ ۱. نور خدا
- ۲۴۷ ۲. و سراجک

- و حجتك على خلقتك ٢٥٢
٣. حجت خدا در زمین ٢٥٢
- السلام عليك يا بنت رسول الله ٢٥٦
- السلام عليك يا بنت فاطمة و خديجة عليهما السلام ٢٥٩
- «السلام عليك يا بنت فاطمة و خديجة» ٢٦١
- السلام عليك يا بنت امير المؤمنين ٢٦١
- السلام عليك يا بنت الحسن و الحسين ٢٦٢
- السلام عليك يا بنت ولي الله، السلام عليك يا اخت ولي الله ٢٦٢
- السلام عليك عرف الله بيتنا و بينكم في الجنة ٢٦٤
- «و حشرنا في زمركم» ٢٦٦
- حوض كوثر ٢٦٧
- اسئل الله ان يرينا فيكم السرور و الفرج ٢٧٠
- و ان لا يسلبنا معرفتكم ٢٧١
- انه ولي قدير ٢٧٢
- اتقرب الى الله بحبكم ٢٧٢
- و البرائة من اعدائكم ٢٧٥
- و التسليم الى الله راضياً به غير منكر و لامستكبر ٢٧٥
- «راضياً به غير منكر و لامستكبر» ٢٧٧
- و على يقين ما أتى به محمد و به راض ٢٧٩
- «نطلب بذالك وجهك» ٢٨٤
- يا فاطمة اشفعي لي في الجنة فان لك عند الله شأنًا من الشأن ٢٨٥

- ۲۸۵ اشاره به نام فاطمہ
- ۲۸۷ اللهم انی اسئلك ان تختم لی بالسعادة
- ۲۸۷ فلا تسلب منی ما أنا فیہ
- ۲۸۸ اللهم استجب لنا و تقبله بکرمک و عزتک و رحمتک و عافیتک
- ۲۸۸ و سلم تسليماً یا ارحم الراحمین
- ۲۸۹ یا ارحم الراحمین

مقدمه کنگره

حضرت امام صادق علیه السلام:
«حرم ما اهل بیت علیهم السلام، شهر قم است.
آنجا بانویی از فرزندانم به نام فاطمه دفن
می شود، بهشت بر هر که او را زیارت کند، واجب
می گردد»^۱.

قم که به لقب «حرم اهل بیت علیهم السلام» مفتخر گردید، نه تنها به
جهت وجود مردمی است که در آن به حسن عبادت و توحید عبادی در
قیام و رکوع و سجود شناخته شده اند^۲، و در آرمان شهر اسلامی گرد
حضرت مهدی علیه السلام اجتماع کرده و به یاری آن حضرت قیام
خواهند نمود، و نه صرفاً به جهت وجود بزرگترین حوزه علمی و
حدیثی و معرفتی شیعه در آن، بلکه این شهر مفتخر است که چونان
صدفی زمینی، گوهر آسمانی و ملکوتی فرزندان باب الحوائج الی الله را
در بر گرفته و مسجد اولیای الهی گردیده است. اگر در گذشته، شهر قم

۱. «سفینه البحاره ج ۲، ص ۴۴۶.

۲. «مستدرک الوسائل» ج ۱۰، ص ۲۰۶.

محل محدّثان بزرگ و معبد و سجده‌گاه فاطمه معصومه علیها السلام بوده، امروزه نیز پرچم‌دار فرهنگ ناب فقه جعفری علیه‌السلام و معنویت و عرفان بوده و ضمن تربیت و پرورش یاران امام عصر ارواحنا فدا، زائران حضرتش را با معارف بلند دینی میزبانی می‌کند. آری، «زیبد اگر خاک قم به عرش کند فخر»^۱.

قم، شهری است که بر ولایت و مودّت اهل بیت علیهم‌السلام پایه‌گذاری شده و به همین جهت، پایگاهی برای علویان و شیعیان، و دژ تسخیرناپذیری علیه ستمگران بوده است و ائمه علیهم‌السلام با تعبیراتی خاص و بلند از این شهر یاد کرده‌اند.^۲

از هنگامی که شهر قم مسکن حضرت سنی، فاطمه معصومه علیها السلام گردید، بُعد فرهنگی و معنوی آن در کنار تحولات اجتماعی و سیاسی متحوّل و شکوفا شد، و از چنان موقعیتی برخوردار شد که جناب حسین بن روح، رضوان الله علیه - از نواب اربعه - تأیید محتوای یک کتاب علمی و فقهی را مشروط به نظر مساعد علمای قم نمود.^۳ وجود حوزه غنی و بزرگ شیعه در این شهر، و دفاع علمی از اسلام راستین به وسیله تألیف کتابها، اعزام مبلّغان، زادگاه انقلاب اسلامی بودن و... همه و همه به برکت وجود فرزند رسول خدا، کریمه اهل بیت علیهم‌السلام در این شهر است.

۱. «دیوان امام خمینی» ص ۲۵۷.

۲. «بحار الانوار» ج ۵۷، ص ۲۱۷.

۳. کتاب الفیه، شیخ طوسی، ص ۲۴۰.

از آن جا که سال ۱۳۸۴ ش. با یک هزار و دویست و پنجاهمین سالگرد ولادت آن حضرت، و نیز با پایان تجدید طلاکاری گنبد مطهر - که در زیبایی کم نظیر و بلکه بی نظیر است - مقارن شده، به منظور معرفی بیشتر آن حضرت و تبیین جایگاه ویژه شهر قم در ترویج فرهنگ تشیع، به دستور تولیت عظمای آستانه مقدسه، حضرت آیه الله مسعودی، دام عزه، «کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانیت فرهنگی قم» شروع به فعالیت نمود. و در چهار موضوع ذیل:

الف. حضرت معصومه علیها السلام و آستانه مقدسه؛

ب. قم و فرهنگ تشیع؛

ج. حوزه علمیه قم؛

د. انقلاب اسلامی در قم.

با محوریت آستانه مقدسه، حدود پنجاه جلد کتاب در موضوعات فوق، که اکثر آنها جنبه تألیف داشته و برخی دیگر جنبه تراشی دارد و توسط محققان تألیف و تصحیح شده، اهتمام ورزیده است.

آثاری که در محورهای فوق تدوین و نگارش یافته × تنها قدم کوچکی است که می تواند نقطه شروعی برای تحقیقات گسترده و عمیقی باشد که سزاوار موضوعات یاد شده است.

رواق منظر که اکنون پیش روی شما است یکی از آثار کنگره است که توسط جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای دکتر سیدعلی حسینی و با همکاری جناب آقای دکتر حیدری و نیز جناب آقای دکتر

یعقوب‌علی برجی به رشته تحریر درآمده و به زوایای جدید و نکات بدیعی در مورد حضرت معصومه سلام الله علیها و نیز زیارت‌نامه آن حضرت پرداخته که سپاس و امتنان خود را از تلاش آنان ابراز می‌دارم. در این جا نهایت تشکر و قدردانی خود را از

نویسنده محترم که این اثر علمی و ارزشمند را برای این کنگره تدوین کرده‌اند، اعلام داشته؛ هم‌چنین از تولیت آستانه، حضرت آیه الله مسعودی و مدیر عامل محترم انتشارات زائر، جناب آقای فقیه میرزایی و مدیریت فرهنگی، حجة الاسلام والمسلمین غلامعلی عباسی نهایت امتنان و سپاس را داریم.

بر خود لازم می‌دانم که اذعان و اعتقاد قلبی خود را ابراز دارم که اگر توفیقات خدای متعال و عنایات کریمه اهل بیت علیهم السلام نبود، از برداشتن کوچک‌ترین قدمی در این راه عاجز و ناتوان بودیم.

و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت و الیه انیب.

احمد عابدی

دبیر کنگره

پیش گفتار

قم، مدینه فضیلت‌ها، کانون پاکی‌ها و گسترش دانش‌ها و دیدگاه‌های اسلام ناب محمدی و علوی بوده است. مردمان این مدینه عشق از دیرباز در برابر حقیقت فروتنانه تسلیم بوده‌اند و همواره کوشیده‌اند تا معارف گران قدر اهل بیت علیهم السلام را پاس دارند و تا آنجا که در توان دارند، در دفاع، بالندگی و گسترانیدن اندیشه‌های ناب الهی و اسلامی فداکاری کنند.

در سخنان معصومان علیهم السلام در فضیلت و قدر گران این شهر مطالب شگفت‌انگیزی آمده است، بر پایه این گهرگفته‌ها، قم حرم اهل بیت است و زمین پاک، مقدس و با برکتی است که دانش اهل بیت علیهم السلام فرجامین پیام آور الهی از آن جا به خاوران و باختران خواهد رسید و حجت بر همگان تمام خواهد شد. بی‌گمان از مهم‌ترین ادله این فضیلت‌ها، بارگاه قدسی فاطمه معصومه علیها السلام است که روح حیات، پویایی و بالندگی معنوی و تقدس و فضیلت‌ها را در این شهر دمیده است؛ فاطمه معصومه علیها السلام بانویی است که

بزرگ‌ترین عالمان و پژوهندگان هنگامی که در فضایل ایشان غور کرده‌اند، انگشت حیرت به دندان گزیده‌اند و هر اندازه بیشتر در دریای ناپیدا کرانه فضیلت‌هایش نگریسته‌اند. مبهوت‌تر و سرگشته‌تر شده‌اند؛ او بانویی است که بر طبق روایات در رستاخیز شیعیان از رهگذر شفاعت او به بهشت می‌روند، زیارتش، چونان زیارت امام معصوم علیه السلام است و راه را برای رسیدن به قله‌های سعادت هموار می‌سازد.

بانویی است که بزرگ‌ترین دانشوران برای حل مشکلات علمی خود به دامن با برکت او چنگ می‌زنند و عارفان والامقام برای طی مراحل سلوک در پی نوشیدن جرعه‌ای از زمزم عنایت‌های اویند. بانویی است که چهار امام معصوم علیهم السلام از فضیلت‌های او و یاد زیارتش سخن گفته‌اند. کرامت‌های برآمده از مرقد مطهرش چشم دشمنان اسلام را کور کرده و مایه سرافرازی و امید مؤمنان گشته است؛ بانویی که حوزه علمیه قم در زمان‌های مختلف در پرتو عنایت او توانسته است گام‌های بزرگی در مسیر گسترش اسلام بردارد.

بی‌گمان سزایند است دانشوران و پژوهندگان زوایای مختلف زندگانی این بانوی پاکی‌ها و فضیلت‌ها را بکاوند و به پژوهش‌هایی در خور شأن و منزلت ایشان دست یازند و نتیجه آن‌ها را فراروی همه شیفتگان حقیقت و مراکز علمی جهان نهند.

متأسفانه، به رغم نگاشته‌های سودمندی که درباره آن حضرت انجام شده است که باید منصفانه ارج نهاده شود، به دلیل پراکندگی و

کاستی‌های مختلفی که دارد، با آن چه بایسته و شایسته تحقیق درباره ایشان است فاصله بسیار دارد. بایسته‌های پژوهش در باره ابعاد مختلف زندگانی آن حضرت از تولد تا هجرت و از هجرت تا رحلت یا شهادت کم نیست. یکی از بهترین منابع دست نخورده درباره فضیلت‌ها و منزلت والای آن حضرت زیارت‌نامه ایشان است که شرح و توضیح آن برای شیفتگان آن حضرت سودمند و راهگشا است. این اثر در او بخش سامان یافته است؛ بخش نخست آن درباره زندگی آن حضرت و بخش دوم آن درباره شرح زیارت‌نامه ایشان است. سند زیارت‌نامه، ویژگی‌های متن آن در اتقان و بلندی محتوای از صدور آن از امام معصوم علیه السلام حکایت دارد و بدین سان شرح آن می‌تواند پرده از حقیقت‌هایی درباره حضرت معصومه علیها السلام بردارد.

در این اثر که نکته‌های بدیع مختلفی دارد از یکی از استادانم بهره بسیار بردم. در واقع بسیاری از نکته‌های بدیع آن از ایشان است و تنها تنظیم و تقریر مطلب از نگارنده. در این جا بر خود لازم می‌دانم از ایشان نهایت سپاسگزاری را داشته و امیدوارم تلاش‌های خالصانه‌شان مقبول آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه علیها السلام گردد.

والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

سید علی حسینی